

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocencova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Publikacija: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125 in 3126.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Ženevska bilanca

Diplomatski razgovori v Ženevi v teku minilega tedna so v veliki meri razčistili mednarodni položaj in utrdili ugled Društva narodov

Pariz, 20. januarja. d. Današnji listi sestavljajo bilanco pravkar zaključenega zasedanja sveta Društva narodov. V prvi vrsti poudarjajo svoje zadovoljstvo z mirno rešitvijo posaarskega vprašanja. Neki listi poročajo tudi o ugodnem razvoju pogajanj za vzhodni pakt.

»Petit Parisien« pravi v tej zvezi med drugim, da se je Društvo narodov tudi pri tej priliki izkazalo. Ženevska ustanova je obrodila dobre sadove. Društvo narodov je nekakšen klirinški zavod za mednarodne spore. S svojimi zadnjimi rešitvami si je močno utrdilo svoj sloves.

Po mnenju »Excelsiorja« je zunanji minister Laval lahko zapustil Ženevo z velikim zadovoljstvom. V Francijo se

vrača z zavestjo, da so se okrog Francije zbrale vse zdrave sile, ki si iskreno žele miru. Če se pa še niso vsi odzvali k sodelovanju na poziv, ki ga je poslal Laval v svojem govoru v četrtek, še ni razloga, da se ne bodo kasneje oglasili.

»Echo de Paris« in »Oeuvre« mislita, da je Laval včeraj že prejel neke načelne obveze glede vzhodnega pakta. Francija, pravi »Echo de Paris«, bo sklenila vzhodni pakt tudi brez Nemčije, če ga bo ta odklanjala. Dokler pa Nemčija tega pakta ne sprejme, bo Francija odklanjala pogajanja z Berlinom o razorožitvi. Vse kaže, da je Laval o tem obvestil poljskega zunanjega ministra Becka.

Nadaljevanje bo v Londonu

Težišče mednarodne politike postane sedaj London, kjer se bodo nadaljevala diplomatska pogajanja

Rim, 20. januarja. r. V očitno inspiriranem članku razpravlja oficijozni list »Giornale d'Italia« o predstojajočih francosko-angleških razgovorih v Londonu. Po informacijah imenovanega lista se bo v razgovorih Flandina in Lavalova zastopniki angleške vlade v Londonu nadaljevala proučevanje evropskega položaja, ki se je pričelo v Rimu med Mussolinijem in Lavalom. Namen londonskih razgovorov je po informacijah lista, da se glede najvažnejših aktualnih problemov v Evropi spravijo v sklad s stališčem Rima skupni interesi Anglije in Francije. List poroča dalje, da so v Londonu razmišljali tudi o tem, da bi se pritegnili k tem posvetovanjem Italija in Nemčija, in tako dosegel neposredni stik med štirimi zapadnimi ve-

lesilami. V Londonu bodo predvsem razpravljali o dveh problemih, namreč o razorožitvenem vprašanju in o avstrijskem problemu. Ker zavzema Anglija napram rimskim dogovorom med Italijo in Francijo glede avstrijskega problema prijateljsko stališče, menijo v političnih krogih Rima, da se bo tudi Anglija pridružila konzultativnemu paktu, ki je bil sklenjen v Rimu med Francijo in Italijo, ne da bi prevzela nove obveznosti glede srednje Evrope.

London, 20. januarja. AA. »Observer« poroča, da bo angleški zunanji minister Simon o priliki obiska Flandina in Lavalova dal javno izjavo, v kateri bo poudaril, da Velika Britanija odobrava francosko-italijansko delo za ohranitev avstrijske neodvisnosti.

Izročitev Posaarja že 1. februarja?

Pospešena pogajanja za prevzem Posaarja po Nemčiji in za ureditev vseh ostalih vprašanj, ki so s tem v zvezi

Ženeva, 20. januarja. d. Danes se je govorilo, da so se sporazumeli o odpoklicu mednarodnih čet iz Posaarja že po 1. februarju. Najprej bodo odpotovale italijanske čete.

Odbor treh je objavil komunike, da ni izšel še noben sklep o umiku mednarodnih čet iz Posaarja. Komunike pravi dalje, da so sklenili, da umaknejo Francozi svoj denar iz Posaarja teden dni prej kakor bodo Posaarje prevzele nemške oblasti.

Po vestih iz italijanskih krogov se bodo člani odbora treh z baronom Aloisijem na čelu odpeljali v Saarbrücken, ko se bo izvršila izročitev Posaarja Nemčiji.

Beguncev vedno več

Pariz, 20. januarja. d. Po službeni objavi francoskega emigrantskega urada je približno iz Posaarja v Francijo do danes 1700 emigrantov. Večina izmed njih pa dejansko ni stalno prebivala v Posaarju, nego se je naselila tam šele po hitlerjevskem prevratu v Nemčiji, tako da gre stvarno za nemške emigrante. Francoski konzulat v Saarbrückenu je izdal danes 1500 novih propustnic.

Iz Metza poročajo, da se je tam pojavilo veliko število beguncev iz Posaarja, a jih francoske obmejne straže stalno zavračajo, ker nimajo veljavnih dokumentov za prekoračenje meje. Narodni socialisti so med tem pričeli v Posaarju odstavljati njim nasprotno občinske svetnike, razpuščati protihitlerjevske organizacije in ustavljati njihove liste. Uvedli so tudi cenzuro, ki je po svojih strogoštinah in oblikah povsem podobna nemški cenzuri.

Saarbrücken, 20. januarja. AA. Kakor poroča »Saarbrückener Abendblatt«, je preteklo noč v kraju Dudweilerju streljalo pet neznanec na vodjo nemške fronte Reinheimerja, ko se je vračal domov. Napadalcu so pobegnili, Reinheimerja sta oprasnila 2 krogli.

Kdo naj skrbi za begunce

Pariz, 20. januarja. AA. Francoski zunanji minister Laval je sredi izročil glavnemu tajniku Društva narodov spomenico, v kateri pojasnjuje stališče francoske vlade o nekih vprašanjih, ki so v zvezi z združitvijo Posaarja z Nemčijo. Po poročilu Havasa pojasnjuje Laval v svoji spomenici stališče francoske vlade do nemških beguncev iz Posaarja. Po mnenju francoske vlade ima Društvo narodov, ki je 15 let upravljal Posaarje, ne samo moralno, temveč tudi materialno dolžnost napram beguncem. Zato bi moralo Društvo narodov sodelovati tudi pri finančnih bremenih in izdatkih za posaarske begunce. Francija ne želi zapreti svojih vrat beguncem nemške narodnosti vendar pa jih ne more sprejeti v nemoženem številu, če ji Društvo narodov ne obljubi primerne podpore.

Povratek g. Jevtića v Beograd

Beograd, 20. januarja. r. Davi se je vrnil v Beograd iz Ženeve ministrski predsednik in zunanji minister g. Bogoljub Jevtić. Z njim je prispel tudi prometni minister g. Vujić, ki se je vrnil z inšpekcijskega potovanja. Ministrskega predsednika so pričakovali na kolodvoru vojni minister general Živković, minister pravde dr. Kojić, višji uradniški zunanje ministristva in naš dunajski poslanik g. Anastasijević.

Dom Aerokluba v Beogradu

Beograd, 20. januarja. r. Danes je bil na svečan način posvečen dom beograjskega Aerokluba, obenem pa je bila odkrita spominska plošča žrtvam našega mladega letalstva. Na svečanosti je zastopal Nj. Vel. kralja polkovnik Savić. Navzoč je bil tudi ves diplomatski zbor. Po cerkvenih obredih, ki jih je opravil odposlanec patriarha episkop dr. Vujić, je imel podpredsednik Aerokluba inž. Sondermajer daljši govor, v katerem je orisal razvoj jugoslovenskega letalstva in se spominjal tudi žrtv, ki so padle na tem polju.

Reka — madžarska svobodna luka

Rim, 20. januarja. AA. Uradni list objavlja zakonski dekret od 13. decembra 1934. Dekret se nanaša na italijansko-madžarsko konvencijo o pospeševanju tranzitnega prometa v reškem pristanišču. Madžarsko blago bo uživalo iste ugodnosti kakor italijansko. Reka postane pristanišče za trgovinsko morarico Madžarske. Italija prepusti Madžarski posebna skladišča in carinske urade. Posebna komisija italijanskih in madžarskih strokovnjakov bo proučila nadaljnje možnosti tega prometa. Semkaj spada v prvi vrsti nova železniška služba med obema državama.

Hitler obišče Posaarje

Berlin, 20. januarja. AA. Tukajšnji poučeni krogi trde, da bo državni kancelar Adolf Hitler takoj po združitvi Posaarja z Nemčijo obiskal Saarbrücken.

Habicht redivivus?

Dunaj, 20. januarja. AA. »Neues Wiener Tagblatt« poroča, da se je znani hitlerjevski agitator Habicht vrnil v Monakovo. Tu bo zopet prevzel vodstvo nacionalno socialistične agitacije v Avstriji.

Vojaške reforme v ČSR

Praga, 20. januarja. r. Pri sprejemu novinarjev je šef češkoslovaškega generalnega štaba Krejčí dal informacije o aktualnih vojaških vprašanjih ter dejal med drugim, da je dvoletna vojaška službena doba potrebna, da se češkoslovaški vojniki spravijo na oni nivo, na katerem so vojniki sosednjih držav. Dveletna službena doba bo ostala del časa, ker omogoča tudi boljše izvežbanost rezervnih častnikov. Nujna zahteva vojaške uprave je tudi obvezna predvojaška vzgoja mladine, ki bo uvedena s posebnim zakonom. Predvojaška vzgoja se bo povelila rezervnim častnikom in podčastnikom.

Veleposestnik na divjem lovu

Sava pri Litiji, 20. januarja. Počili so zadnji strelji za dolgoučce. 16. januarja je nastopil zaščitni čas. Te postavne določbe pa veljajo seveda le za prave lovce, tiste, ki imajo vse pravice do lova in plačujejo tudi lovsko zakupnino, ter imajo s kolki potrjena pismena dovoljenja. Za divje lovce pa tudi zdaj v času lovopusta ni nikakih zadržkov. Zdjale ob času polne lune, zlasti v skritih, bolj odročnih loviščih pokajo puške kakor ob ofenzivi na Soči...

Zasavskim lovcom se je posrečilo, da so dobili v roke vnetega lovskega tatu. Lastnik slatenskih revirjev g. inž. Pušman iz šmartna pri Litiji je dobival zadnje čase poročila, da se v lepih nočeh sliši streljanje posebno v gozdvih nad Savo. Zato je odšel s svojimi lovci v gozd nad Spodnjim Logom. V okolišju samotnega naselja Perkhauza, ki leži visoko nad savsko sotesko in so se tam v prejšnjih časih skrivali uha-jajoči in kontrabantariji, so slišali strele. Lovska patrulja je nato ubrala pot v isto smer. Kmalu so ugledali iz svojih skrivališč samotnega nočnega lovca. A tudi ta je ugledal zasledovalce ter je hitro odvrzel puško in pobegnil. Lovci pa so ga nato dohiteli in so spoznali v njem posestnika V. Tajl je, da ni imel puške, a ko so preiskali gozd, so našli skriti pihalnik.

Drugi dan so pri njem pretaknili vse in našli več kož divjačine in mnogo lovskih potrebščin. Moč je nato seveda priznal, da je hodil res na skrivaj lovit v slatenske revirje. Ima veliko posestvo v samotnih zasavskih bregovih, ki meri 75 hektarjev. Skoroda veleposestnik, živi na prisojnih obronkih kakor kak samotni pravilni kralj. Ali strast je strast in v mislih, da mu ne bodo prišli nikoli na sled, si je kupil puško in je hodil na nočne pogone.

Kupujte samo domače blago!

Mussolini vabi Malo antanto k zasedanju v Rim

Senzacionalna informacija angleškega lista o preokretu italijanske politike do Male antante

London, 20. januarja. r. »Daily Herald« objavlja v senzacionalni obliki vest, da je Mussolini povabil zunanje ministre Male antante, naj se k prihodnjemu zasedanju sveta Male antante sestanejo v Rimu. List zatrjuje, da so zunanji ministri Male antante po zanesljivih informacijah vabilo g. Mussolinija sprejeti.

V komentarju poudarja »Daily Herald«, da bi bil to v mednarodni politiki Evrope silno važen dogodek, ki bi gotovo imel dalekosežne posledice. Dosedaj je Italija trdovratno odklanjala, da bi priznala Malo antanto kot celoto, zlasti v pogledu mednarodne politike, ter si je dosledno prizadevala vnesti razkol med članice tega srednjeevropskega bloka. Dejstvo, da sedaj vabi Mussolini zunanje ministre Male antante k zasedanju v Rim, se more zato tolmačiti kot znak, da je Italija v tem pogledu popustila in priznala Malo antanto kot celoto.

Pariz, 20. januarja. AA. Današnji »Petit Parisien« poroča, da bo dr. Beneš po vsej priliki v kratkem obiskal italijansko prestolnico. Češkoslovaški zunanji minister je imel včeraj sestanek z italijanskim delegatom Aloisijem. Za ta sestanek je vladalo v ženevskih krogih veliko zanimanje. Poučeni krogi mislijo, da sta razgovorjala o potovanju češkoslovaškega zunanjega ministra v Rim.

Zahteve delavstva

Zahteve beograjske ankete: uvedba minimalnih mezd, znižanje davčnih bremen in uspešni ukrepi za omiljenje brezposelnosti

Beograd, 20. januarja. r. V prostorih Delavske zbornice se je danes nadaljevala anketa o položaju delavstva. Tudi danes so bili navzoči zastopniki vseh zainteresiranih ministrstev. Današnji anketi je predsedoval g. Juvan iz Ljubljane.

Po večeršnjem referatu tajnika Delavske zbornice v Ljubljani gosp. Uratnika je bila danes sprejeta resolucija o davčni preobremenitvi delavstva, ki jo je podrobno razložil g. Kosem iz Ljubljane. Resolucija ugotavlja, da je obdavčenje delavstva ne samo pretirano, marveč se tudi napačno tolmačijo določbe zakonov, tako da pride čestokrat do docela nezakonitega obdavčenja delavskih dohodkov. Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Sledila ji je razprava o resoluciji glede minimalnih delavskih mezd, ki jo je predložil tajnik beograjske Delavske zbornice Krekić. Resolucija zahteva uvedbo posebne- ga zakona, po katerem naj bi se osnovali

pri vsaki banovini posebni odbori, sestavljeni iz zastopnikov delavcev in delodajalcev. Ti odbori naj bi za vsako gospodarsko panogo posebej določali obvezne minimalne mezd, da bi se na ta način obenem preprečila tudi nelojalna konkurenca med posameznimi podjetji. Določitev minimalnih mezd pa bi tudi znatno prispevala k omiljenju gospodarske krize, ker bi se s tem povečala kupna moč delavskih krogov. Že iz tega razloga je državna intervencija nujno potrebna. Končno zahteva resolucija, da se omogoči sindikalno organiziranje delavstva.

Sledil je referat o brezposelnosti o katerem se je razvila obširna debata. V debato sta posegla tudi ljubljanska delegata gg. Kosem in Jakomini, ki sta se zavzemala za izdatnejše podpiranje brezposelnih in za uvedbo večjih javnih del, pri katerih naj bi se zaposlili v prvi vrsti brezposelni. Konferenca je trajala pozno v noč.

Madžari hočejo z glavo skozi zid

Postopanje madžarske vlade je naletelo na splošno ostro kritiko doma in na tujem

Ženeva, 20. januarja. r. V vseh ženevskih krogih živahno razpravljajo o poročilu madžarske vlade glede preiskave o marsejskem atentatu. Soglasno je mnenje, da je to poročilo docela nezadostno in da se bo po krivdi Madžarske likvidacija konflikta med Jugoslavijo in Madžarsko zavlekla. Enakega mnenja so tudi današnji švicarski listi, ki izražajo mnenje, da jugoslovenska vlada nikakor ne more biti zadovoljna s pomanjkljivo preiskavo, ki so jo izvršile madžarske oblasti. Jugoslovenska vlada bo v teku prihodnjega meseca podala svoje mnenje o tem poročilu madžarske vlade bo zavzela svoje stališče. Po mnenju ženevskih krogov se bo moral svet Društva narodov ponovno baviti s to zadevo na svojem prihodnjem rednem zasedanju meseca maja.

Budimpešta, 20. januarja. r. Dočim vladni listi še nadalje molče, objavljajo današnji obozijski listi daljše komentarije o poročilu madžarske vlade v zvezi s preiskavo o marsejskem atentatu. »Nepsavac« pravi med

drugim, da je sprito postopanje madžarske vlade kaj malo verjetno, da bi bil ta konflikt v doglednem času poravnán, kakor to zatrjujejo v madžarskih vladnih krogih. Jugoslavija zahteva popolno zadoščenje in zato se z odgovorom Madžarske ne more zadovoljiti. Posledica tega bo, da se bo o tem ponovno razpravljalo v Ženevi, ker Madžarski ne bo prineslo nikake koristi, kakor se je to pokazalo že ob priliki prve razprave o tej zadevi v Ženevi. Listi priporočajo madžarski vladi, naj se čimprej sporazume z Jugoslavijo, kajti prijateljstvo Jugoslavije je Madžarski neobhodno potrebno. Zato je skrajni čas, da Madžarski državniiki uvidijo, da so gospodarski interesi naroda in države važnejši nego politične simpatije. Tudi drugi opozicijski listi se zavzemajo za sporazum med Madžarsko in Jugoslavijo, opozarjajoč na to, da bi podaljšanje napetosti rodilo za Madžarsko samo nevšečnosti.

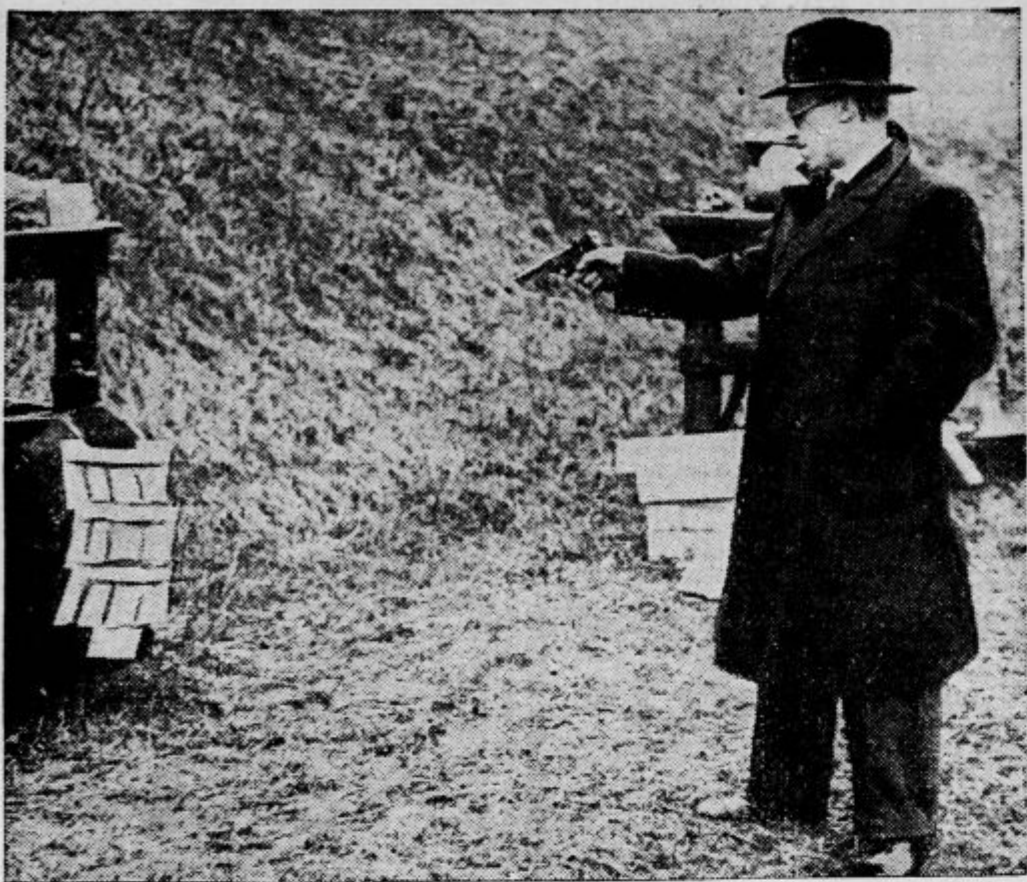
snežnih zametov. Prejšnja leta je bilo na tem delu proge snega do 7 in 8 m, letos pa je ves čas proga ostala čista.

UPRAVA: LJUBLJANA, Knafljeva ul. 5

Dogodki po širnem svetu

Obramba pred revolverskimi streli

Belgijski poročnik van Rolleghe dela poskuse z novim obrambnim sistemom proti revolverskim kroglim

Kraljica rož v Pasadeni

Murien Cowanova v kitah cvetja

Letalec se je zadušil v garaži

Te dni so našli v garaži lipskega umetnega letalca dr. Hansa Gullmanna, ki je bil lastnik garaže, mrtvega. Obdukcija trupla je ugotovila, da se je mož zadušil 13. t. m., ko se je s svojim vozilom vrnil v garažo. Zdi se, da je hotel avto spraviti v red. Pri zaprtih vratih je načrpal zraka v zadnje avtomobilsko kolo. Motor je nekaj časa tekel, pri čemer so se v garaži nabrali strupeni plini. Gullmann jih je nevede vdihaval in zaradi tega umrl.

Šahovski turnir v Moskvi

Letos od 15. februarja do 15. marca bo v Moskvi velik mednarodni šahovski turnir. Iz inozemstva se ga udeležijo: Flohr za CSR, Capablanca za Ameriko, dr. Lasker za Anglijo, Spielmann za Avstrijo, Stahlberg za Švedsko, Pirc za Jugoslavijo, Lilienthal za Madžarsko ter gđ. Menšikova, ki je sicer čl. državljanka, za Anglijo. Rusija bo delegirala na to prireditve poleg prvaka Botvinnika še devet drugih najboljših domačih šahovskih igralcev.

Umori z arzenikom

Državno tožilstvo v Debrečinu je sestavilo obtožnico, ki se tiče umorov z arzenikom v Csökmöju in Pomaziju, kjer so s tem strupom spravili na drugi svet več tucatov ljudi. Razprava proti krivcem se bo začela še ta mesec. Obtožnica sega 15 let nazaj in omenja posebno 22 sumljivih smrtnih primerov v štirih družinah. Obtožni so dale na zahtevo preiskovalnega sodnika izkopati 27 mrljev. Vsi umori so bili izvršeni iz koristiljubnih nagibov. Obtožnica navaja kot krivce devet žensk in enega moškega.

Codos in Rossi hočeta prekositi lasten rekord

Francoska letalska družba Air France bo napravila 15. t. m. poskus za postavitev novega rekorda v nepretrganem poletu. Pripravila je v ta namen letalo »Joseph le Brix«, s katerim bosta letalca Codos in Rossi startala k nepretrganemu poletu Marseille—Rio de Janeiro. Na polet bosta vzela letalca se seboj dopisnice, ki bodo pravi kuriozum, ker bodo imele francoske in južnoameriške poštne znamke. Če se letalcema posreči polet, bodo te znamke žigosali s francoskim žigom, ki bo pritisnil na vsako znamko imeni letalcev, letala ter natančen datum starta in pristanka.

Najmanjša knjiga na svetu

Kitajska se že dolgo ponaša, da ima največjo knjigo na svetu: to je enciklopedija Jung-lo tation, ki jo je dal sestaviti bogati trgovec Lu Pu Ve, minister velikega vladarja Tsina. Nekaj časa sem pa se tudi lahko ponaša, da ima najmanjšo knjigo na svetu, ki je prava posebnost v zgodovini knjige. To majhno delo meri 4 mm v višino in 3 in pol mm v širino. Spisal ga je kitajski pisatelj Lo Cuang Džung, pisec slovitega romana »San guo jen ic. Seveda obstoji knjiga v samo enem izvodu, ki se nahaja v zbirki del o slavni dinastiji Jian (1280—1369) v paviljonu Kuang Hsing Tai na vzhodnem zidu tatarskega mesta Peiping. Na 27 straneh najfinejšega papirja obravnava pisatelj ljubavno zgodbo mongolskega cesarja Kublaja Khana. Mimo tega je na zadnjih štirih straneh dvanajst anekdot. Delo obsega lepo število 8647 črk in je prineslo pisatelju 800 liangov (40.000 Din) honorarja. Vzavio in pisavo, ki se more čitati samo s povečevalnim steklom, je izvršil Ji Tsung iz založbe »Pri krokačem močvirnatem žerjavu« v Peipingu. Potemtakem je knjiga, ki je doslej veljala za najmanjšo na svetu in se nahaja v Bodlejski knjižnici v Oxfordu na Angleškem, samo še druga najmanjša knjiga na svetu, ker meri samo 6 krat 4 mm in obsega 34 strani.

Nesreča s sanmi

V Leogangu blizu Salzburga je služil za hlapca pri nekem kmetu 51letni Anton Gras. Te dni ga je poslal gospodar s sanmi po krmo za živali. Na poti proti domu je sedel Gras na sani vrhu tovora in brzel s takšno naglico navzdol po snežni gazi, da ga je na nekem ovinku zaneslo v 8 m dolg drog. Priletel je vanj tako nesrečno, da mu je drog preluknjal trebuh ter izstopil pri hrbtu v dolžini kakšnih 10 cm. Nesrečnika sta našla kmalu po katastrofi dva moška, ki sta prežagala drog in odpeljala hlapca k ljudem, kjer je dve uri nato izdihnil.

Avstrijski poklon Franciji

Dunajska vlada je poklonila pariškemu kabinetu v znak hvaležnosti, ki jo posvečajo Francozi avstrijskemu vprašanju, plaketo Napoleonovega sina, vojvode Reichstadtkega, delo kiparja Mendla

Postani in ostani člar „Vodnikove družbe“

ženske, si je dejal, tem ni dosti vere, ker se zgrozijo celo pred nedolžno miško. Zanimalo se mu je močnejših dokazov. In spravil se je nad gospodarja.

Ponoči se je splazil v rjuho zavrt, v gospodarjevo spalnico. Priplazil se je do postelje, grozovito spalil obraz in zatulil s tako nečloveškim glasom, da je šlo skozi mogoč.

Gospodar ni bil babjeveren človek in ni dal nič na strahove. Toda ta nečloveški glas in ta pošastni obraz sta ga pognala kakor raketo iz gorke postelje skozi okno v gluho noč. Tri dni je begal v sami spalni srcaji po poljih in bližnjih gozdovih in zaman je bil ves trud sosedov in prijateljev, da bi ga spravili domov. Zaklinjali se je, da je prišlo strašit, ker se je včasih rogali strahovom.

Prišel je težko pričakovani dan predstave. Hiša je bila polna, blagajna je bila razprodana in igravci so bili dobre volje. Pa so se pojavile, kakor se pri vsaki predstavi pojavljajo, porodniške komplikacije. Marica je prišla, v brk vsem strogim predpisom igre, na oder v dolgi večerni obleki namesto v kmetiški. Zaman je bilo vse rohenje in zaklinjanje režiserja, da to ne gre. Toda Marica je bila primadona in vse primadone imajo svoje muhe, zakaj bi jih ne imela tudi ona. In igrala je v dolgi večerni obleki.

Zastor se je dvignil. Igravci so igrali kot še nikoli. Vse je šlo vzorno, nihče ni bil zatikal, vsak se je potrudil kolikor je bilo v njegovi moči; še najbolj se je potrudil šepetavec, ki ga je bilo slišati še zunaj dvorane.

Srečno in brez viharjev so prijadrali do

Staro in mlado je bilo pokonci

Nemška fronta je za ljudsko glasovanje v Posaarju spravila na noge zdrave in bolne, mlade in stare. Starim, onemoglim osebam so stregli posebni oddelki

Letalka z vencem zmage

Amelija Earhartova pred svojim startom čez Tih ocean, ki ga je preletela kot prva ženska popolnoma srečno

Stanko Bitežnik:

Dogodek na odru

Poznate »Mlinarja in njegovo hčie«? Kaj bi ju ne poznali. O vseh svetih, ko so solze v očeh in v duši žalost, jadrata čez naše odre. On, v dve gube, star in nadušljive misli samo na bogastvo; ona, brhka in mlada, pa misli samo na ljubega Konrada, ki ji ga oče brani za moža.

Povsod igrajo »Mlinarja in njegovo hčie« kot pretresljivo žaloigro, ki privablja gledalce solze v oči, le v Zaplotnici so iz nje napravili tako odlično burko, da je občinstvo pokalo od smeha. In to vse po zaslugi Frtinkovega Anžeta.

Ko je režiser razglasil na deski »Prometnega in olepševalnega društva« v Zaplotnici, da išče igralce za »Mlinarja in njegovo hčie«, se je med prvimi prijavil Frtinkov Anže in dobil kot novinec vlogo strahu.

Dovolite mi nekaj besed o vlogi strahov in o pokopališki sceni sploh, ki je za nadaljnji razplet dejanja tako odlične važnosti, kakor podplat pri čevlju.

Vraža je namreč, kdor gre na sveti večer o polnoči na pokopališče, vidi vse, ki todo naslednje leto umrli, kako gredo, v duhove spremenjeni, v sprevedu čez pokopališče. Sovraštvo do starega Črnota in ljubezen do Marice sta gnala mladega Konrada na pokopališče, da bi zagledal v spreved starega Črnota, krutega zatiralca njegove ljubezni. Med duhovi pa ni opazil samo Črnota, ampak tudi svoj nadragočenejši zaklad — svojo Marico.

Ko je Frtinkov Anže dobil svojo vlogo, je ves srečen tekel domov (bolj po zraku kakor po tleh), se zaklenil v svojo sobo in začel študirati svojo vlogo. Ni bila njegova vloga bogzna kako velika, saj je obstojala le v tem, da je šel kot strah z rjuho ovit in s svečo v rokah molče čez oder. Res ni bila velika, toda to ga nikakor ni motilo, da bi se ne vrgel nanjo z nič manjšo vnetostjo kakor se vrže lev na samotnega potnika v puščavi.

Pred zrcalom se je neumorno vadal, kako bi privabil svojemu obrazu strašnejši izraz. Gubil se je in pačil, da je bilo groza. Nekega jutra je ves zatopljen v svojo vlogo preslišal, da so se odprla vrata in da mu je gospodinja prinesla zajtrk. Nesreča je hotela, da ga je stara naglušna ženica zagledala, ko je prišla že tik njega. Spustila je zajtrk iz rok, zakrillila z rokami, glas ji je zamrl na ustnicah in padla je onemela od groze na tla. Živčni napad ji je ugrabil dar govora. Prišli so ljudje in jo odpeljali v bolnišnico.

Ta nesreča ni Anžeta niti spravila s tira, niti ga ni nagačila z obupom. Žal mu je bilo dobre gospodnje, — toda brez žrtve ni napredka, si je dejal in s podvojenim vnetostjo študiral svojo vlogo. Ves je gorel v pričakovanju velikega dne, ko bo šel čez oder in bo občinstvo trepetalo pred njim od groze kakor trepetlika na vodi. Da bi se prepričal, koliko je napredoval v svoji vlogi, se mu je zahotelo novih poizkusov. To z gospodnjo mu je sicer laskalo, toda ni mu bilo dovolj trdnost jamstvo, da je kot strah popoln. On pa ni hotel biti samo popoln, ampak sploh nedosegljiv. Ženske so

v rokah.

Anže je previdno stopal v sprevedu in ker ni revez ničesar videl, je kakor slepec tipal z nogo, kam bo zasidral prihodnji korak. Ko je pridrsal do polovice odra, je začutil, da se mu nekaj ovija okrog nog. Da bi se osvobodil neprijetnega bremena, je dvignil nogo in z njo nekajkrat zakrožil po zraku. Toda tista reč se mu je še bolj ovila okrog noge. Tedaj se je odločil za juvažno dejanje: s krepko brco, ki bi mu jo zavidal vsak žogobrec, je pognal tisto reč v širokem loku med občinstvo — bila je Marica v sami svileni kombinizi brez rjuhe sredi odra.

Marica je bila dobra in izurjena igravka; iz neštetihih zagat se je igranje izmazala — to pot pa le ni vedela, ne kod, ne kam iz zadreg. Obstala je kakor vkopana sredi odra. In kakor počenja človek v takih primerih večkrat brezmišelnost stvari, tako je hotela ona zakriti svojo goloto s svečo, ki jo je krčevito držala pred seboj. Ozrla se je vsa obupana okoli sebe in ko je zagledala pred seboj Anžeta, povzročitelja vse nesreče, se ji je hipno vrnila prisotnost duha. Z eno roko mu je strgala rjuho z glave, z drugo mu pa prisilila tako krepko za ušnico, da ga je pognalo čez križe in grobove v Konradovo naročje.

V dvorani je izbruhnil krohot, ki je kakor orkan odmeval od sten. Zastor je padel in žaloigra je bilo konec. Nobenemu ni padlo v glavo, da bi po tako veseljem koncu še nadaljeval — žaloigro.

Sportna nedelja

Smuški skoki v Mariboru

Včeraj so bile na skakalnici v Betnavi skakalne tekme za prvenstvo MZSP. Zmagal je Pribovšek (Ilirija), prvak MZSP pa je Jurič (MSK)

Maribor, 20. januarja. Ugodne snežne razmere so omogočile, da se ločno po določenem sporedu vršijo vse prireditve MZSP in pri njem včlanjenih klubov. Tako se je danes vršila na skakalnici v Betnavi prva tekma v smuških skokih, in sicer za prvenstvo MZSP. Zanimanje za to prireditev je bilo zelo veliko, ker so se prijavili zanj skoraj vsi najboljši skakalci v državi, in sicer ni manj kot 16. Tekmovalci iz Ljubljane in Gorenjske so pod vodstvom g. Parme prišli v Maribor že včeraj in so današnji dopoldan porabili za trening na skakalnici. Dopoldne je bilo pri »Orlu« pregledan startnih števil in pa zdravniški pregled, ki ga je nadve včasno in pošteno opravil g. dr. Lutman.

Tekme same so se pričele popoldne točno ob 14. Diven je bil pogled na množice gledalcev, ki so se razvile ob obeh robovih skakalnice in okoli izteka. Računa se lahko, da je bilo tamkaj najmanj 4000 ljudi; zelo mnogo pa je bilo tudi takšnih, ki so seveda rajši gledali drzne polete naših skakalcev od daleč.

Vodstvu tekmovalca se je na startu prijavilo 13 tekmovalcev, in sicer 3 člani Ilirije, po dva člani sm. kl. Ljubljane, MSK, Željeznarja in Rapida ter po en tekmovalac SPD Celja in sm. kl. Dovje-Mojstrana. Prijavljeni jugoslovenski rekorder Novšak iz Bobinja kakor tudi znana skakalec Palme in Šramel niso prišli. Skakalnica je bila v prav dobrem stanju, tako da je vladalo med tekmovalci najboljše razpoloženje. Ker so skoraj vsi trenirali na strmini že dopoldne, na popoldanski tekmi sploh ni bilo treba poskusnih skokov in so se tekme začele kar s skoki v konkurenci.

Podrobni rezultati so po vrstnem redu, kakor so bili tekmovalci izrečani, naslednji:

Križmanič (SPD Celje) 28, 30 +, 29, Pobežin (MSK) 19, 23 +, 19, Berlek (Zel.)

20, 19 +, 16, Klančnik (Ljub.) 27, 29 +, 29, Bručan (Il.) 21, 24 +, 21, Jakopič Albin (Dovje-M) 30, 31 +, 28, Heller (Rapid) 25 +, 27 +, 26, Pribovšek (Il.) 32, 30 +, 32 +, Muraus (Zel.) 20 +, 14 +, 12 +, Bevc (Ljub.) 29 +, 29 +, 27, Lelener (Rapid) 24, 25, 25, Jurič (MSK) 27, 28, 27 in pol, Cop (Il.) 29 +, 31 +, 32.

Po končanem tekmovalstvu za točke so sledili skoki izven konkurence in a polnim zletom, pri katerem so skoraj vsi tekmovalci skakali nad 30 m. Med njimi je Cop (Il.) v krasnem stilu skočil 36 m ter po točki dosegel rekord te skakalnice, ki ga je postavil lani Norvežan Gutormsen, za čela dva metra. Ko so množice začele že odhajati, se je pognal raz most še Pribovšek, ki je porušil pravkar doseženi rekord Copa in obstal na 38 m.

Rezultati

Zvečer ob 20. je bila pri Orlu razdelitev nagrad in razglasitev rezultatov, po kateri je vrstni red naslednji:

1. Pribovšek (Il.) 180,8, 2. Jakopič Albin (Dovje-M.) 173,8, 3. Klančnik Drago (Ljub.) 161,4, 4. Bevc Edo (Ljublj.) 149, 5. Jurič Herbert (MSK) 146,9, 6. Cop Franci (Il.) 141, 7. Bručan Vladimir (Il.) 129,7, 8. Heller Franci (Rapid) 129,4, 9. Križmanič Faust (SPD Celje) 127,8, 10. Lelener Egon (Rapid) 123,5.

Izmed članov MZSP so se plasirali kot prvi Jurič, kot drugi Heller, kot tretji Križmanič, kot četrty Lelener in kot peti Pobežin.

Organizacija tekme je bila odlična. Skoki so se vrstili hitro drug za drugim brez nepotrebnih odmorov, tako da se je ves spored zaključil v dveh urah. Za rediteljsko službo so vzorno skrbeli vojak, pa tudi člani radvanjske požarne bramborice so bili nad vse požrvalni. Rešilna postaja pod vodstvom g. dr. Lutmana ni imela opravka.

Dvoboj Celje – Zagreb v slalomu

Na zanimivi tekmi v slalomu med Zagrebom in Celjem je zmagal Zagreb kot moštvo, kot posamezniki pa so zasedli prva tri mesta Slovenci

Zagreb, 20. januarja. Dopoldne ob 10.30 se je vršila na Velikem Dolu pod Ostrocom prva medmestna tekma v slalomu, tej najtežji smučarski disciplini, med petnajstero predstavnikov Zagreba in Celja. Zanimanje za to tekmo je bilo nenavadno veliko, posebno ker je bila to prva tovrstna prireditev v Jugoslaviji. Gostje in tekmovalci s spremstvom so zasedli vsa prenočišča in tujsko prometne postojanke daleč naokoli Velikega Dola.

Način tekmovalstva je bil določen tako, da so se ocenjali vsi posamezniki, za končno zmago pa je bilo odločilen rezultat 13 najboljših vozačev na ta način, da se je od 15 plasiranih odšlo vsakemu moštvo rezultata dveh najslabših. Po tem izračunu kažejo končni izidi naslednjo sliko:

Med pojedinci: 1. Jelen (Celje) 1:28,2, 2. Mejavšek (C.) 1:30, 3. Kavčič Drago (Zagreb) 1:31,2, 4. Jurič Viktor (Z.) 1:34,4, 5. Meštrovič (C.) 1:34,4, 6. Zingerlin (Z.) 1:36,4, 7. dr. Maravič (Z.) 1:38,4, 8. Gradšnik (C.) 1:39,6, 9. Kalda (Z.) 1:40,4, 10. Steinböck (C.) 1:42,2.

Kot moštvo pa ima Zagreb po prej omenjenem obračunu boljši skupni čas za 1:28,6, in sicer 23:36,4 nasproti Celju, ki je z vsemi svojimi vozači dosegel čas 24:58. Po tem obračunu se vidi, da so odločali glede končne zmage rezultati od 10. do 20. mesta. V ostalem pa so se Celjani držali prav dobro in pokazali mojstre v tej panogi smučanja.

Sprejem v Celju

Celje, 20. januarja. Celjski smučarji, ki so danes startali na medmestni tekmi v

slalomu z Zagrebom, so se zvečer s 5 krasnimi darili vrnili domov. Na kolodvoru so jih pozdravili zastopniki klubov, z njimi pa je prišla k pozdravu tudi tisočglava množica. Revanžna tekma bo drugo sezono na celjskih tleh.

Tekma Ilirije na 16 km v Planici

Zmagal je Leon Knap z 1:21:52 pred Smolejem in Jenkom

Planica, 20. januarja. Dopoldne je bila v Planici v najboljših snežnih razmerah smučarska tekma na 16 km, ki jo je organizirala za svoje tekmovalce SK Ilirija, na startu pa so bili tudi nekateri Jeseničani, med njimi laniški prvak Franc Smolej, član Bratstva. Startalo je vsega 19 tekmovalcev, ki so se na cilju uvrstili po naslednjem vrstnem redu:

1. Knap Leon 1:21:52, 2. Smolej Franc (Bratstvo) 1:25:07, 3. Jenko Boris 1:26, 4. Kerštnaj Andrej 1:28:28, 5. Girandon Karol 1:30:08, 6. Jakelj 1:33, 7. Bleiweis Jana 1:34:33, 8. Praprotnik (Skala, Jesenice) 1:35:46, 9. Markelj Leopold (Bratstvo) 1:36:30, 10. Knifc Slavko (Bratstvo) 1:39:48.

Proga je tekla od doma Ilirije kilometer proti dolini, nato pa se je obrnila proti Tamarju in se po nasprotnem robu spet vrnila pred dom Ilirije. Snežne razmere so bile prav dobre, tako da bi bile primerne tudi za važnejše prireditve če res drugod, razen višje v planinah, ni mogoče dobiti za zdaj pravega terena.

malomarnost in je celo enajstmetrovko poslala v oblake. Po odmoru je Hermes polagoma podlegel tempu — desna stran ilirijanskega napada je imela pri tem glavno besedo — in proti koncu popolnoma popustil. Nekaj odličnih strelcev se je iznebil Lah, izmed katerih sta dva neubranljivo obsedela v mreži.

Za sodniški posej se je — igri in temperaturi primerno — žrtvoval g. Jordan, ki ni mogel povsem zadovoljiti maloštevilnih gledalcev. Zanimivo je, da je kljub skromnemu posetu ostalo še nekaj zastojkarjev za lesenimi vrati Stadion. Ker je tamkaj najmanj brlo, se je ona pešica plačujočih gledalcev postavila baš pred one odprtine, tako da so se ti gledalci — ki bi jih sicer šteli med prave — prišli ob pravi užitek. V splošnem pa je bila tale tekma najslabši dokaz, kako zelo nam je treba snega in prireditev na njem!

Ostale nogometne tekme

Praga: Sparta: Kladno 4:1, Slavia: DFC 4:3. Tekmi za pokal Alhambra.

Dunaj: Rapid: Rapid-Oberla 6:2 (pokalna tekma), Vienna: Red Star 4:1.

Rim: Italijansko prvenstvo: Ambrosiana: Sampierdarena 6:1, Bologna: Fiorentina 2:1, Alessandria: Pro Vercelli 2:1, Juventus: Milano 1:0, Lazio: Torino 1:1, Napoli: Livorno 3:1, Palermo: Roma 1:0, Triestina: Brescia 3:0.

Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu v Davosu. V teku sobote in nedelje so bile odigrane naslednje tekme v hokeju za svetovno prvenstvo s temi rezultati: Rumunija: Belgija 2:1, Italija: Nemčija 2:0, Madžarska: Holandska 6:0, Kanada: Anglija 4:2, Francija: Poljska 3:2, Avstrija: Belgija 6:1, Poljska: Nemčija 3:1, Italija: Francija 1:1, Češkoslovaška: Rumunija 4:2, Madžarska: Švica 1:1, Švedska: Holandska 6:0, Kanada: Latvija 14:0.

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO

Nekaj o ruskem sportu

Kakor vse velike splošne organizacije pri svetovnih sta tudi sport in telesna kultura tamkaj predvsem v službi politike. Tako je za tem — slednje je pač pridobitev zadnjih let — pa sta kajpa tudi v najstarejši zvezi z obrambnimi nalogami, s katerimi računajo v današnjih časih vsi narodi kljub Zenevi in razorožitveni konferenci.

Sovjetski sportni pokret gre predvsem v širino, vse bolj kot v globino. Mednarodnih uspehov sovjetski sportniki po večini ne morejo pokazati. Kljub temu pa so njihovi voditelji že letos izdali geslo, da je treba napeti vse sile, da bi Sovjetska Rusija v sportu čimprej dohitela Evropo in Ameriko. Ker uživa sport pri sovjetskih največjo podporo države, ta daljni cilj morda le ni tako nedosegljiv. Vedeti je treba, da število izvajajočih sportnikov raste kar vidno in štejejo rdeče sportne organizacije danes že okrog 7 milijonov članov. Med njimi je pol-drugi milijon takšnih, ki so si že priborili sportni znak, kar pomeni, da niso samo člani na papirju. Značilen je napis na sportnem zapisku, ki ne skriva bistva sovjetskega — odn. sploh nobenega — sportnega udejstvovanja: Pripravljeni smo za delo in obrambo države!

Se pred leti so se v ruskem tisku prelevale kolone črnile zaradi vprašanja, katere sportne panoge po svojem značaju sploh niso za ljudi »sovjetskega kova«. Najbolj ogorčena je bila razprava za tenis, češ da je najbolj »buržujski« med vsemi sporti in ga drugod izvajajo samo »kapitalisti« in odlični brezdelneži. To razpoloženje proti belemu sportu pa se je zdaj tudi že pognalo. Po novem so že v vseh večjih in srednjih mestih ustanovljeni teniški klubi, angleški poslanci v Moskvi je uvedel celo najbolj zaključeni in najdražji sport — polo — in ima med častniki rdeče armade že lepo število soigralcev.

Zveze, ki jih je mogel sovjetski sport dozdaj navezati z inozemstvom, so precej skromne. Dolgo so se v Moskvi sploh upirali, da bi se s sportniki kapitalističnih držav srečevali v sportnih tekmah. V tem pogledu je bilo vodstvo sportnih organizacij skrajno nepopustljivo. Ko pa je obveljalo omenjeno geslo, da je treba tudi na zelenem polju čimprej dohiteti Evropo in Ameriko, ni preostajalo drugega kot preskrbeti domačo konkurenco, — in sicer boljše — brez katere v sportu ne more biti napredka. Tako je prišlo, da se je inozemski sportnikom odprla pot v Rusijo... Šli so v goste Švedi s hokejem na ledu, za njimi Norvežani z drsalci, ki so jih tako navdušili, da so morali svoja gostovanja še večkrat ponoviti v pretekli sezoni. Pozneje so prišli Turki in Španci in nedavno smo čitali, da so obiskali Moskvo češkoslovaški in poljski nogometaši ter lahkotletci. Hkrati pa so začeli sovjetski sportniki polagoma tudi sami odhajati v druge države. Tako so boksači priredili daljšo turnejo po Angliji in skandinavskih državah taer na-

ravno po Češkoslovaškem in Poljskem. Medsebojni sportni odnosi s sovjetsko Rusijo se zdaj zelo oživljajo in brez dvoma bi bili ti medsebojni nastopi še bolj živahni če bi ne povzročala težav valuta.

Da se je sport med Sovjeti v zadnjih letih znatno dvignil, kažejo med drugim tudi številna moderna igrišča. Veliki sportni stadion v Moskvi ne zaostaja prav nič za največjimi stadioni na svetu. Med sportniki pa panogami ima lahka atletika posebno močnega zagovornika v vojnem komisarju Voršilovu. Zadnje dni oktobra je bil pod njegovim pokroviteljstvom in v njegovi navzočnosti velik cross-country na 10 km v Moskvi. Zmagovalec Ivankovič je pretekel progo v 35 minutah. Sportni pokret je segle tudi med ženski svet, kjer se neka Šamanova ponaša z nazivom »zaslužne sportne prvakinje«. Njeni razni državni rekordi so n. pr.: tek na 100 m v 12,5, skok v daljino z zaletom 5,55 m, in tek na 60 m 7,8. Vodilni klub v Moskvi je »Dinamo«, ki ga je ustanovila GPU. Teniške in nogometne klube imajo po vseh tovarnah, mestih in celo na kolektivnih posestvih po vaseh. Zelo agilni so tudi jahači.

Skratka, v vseh sportnih panogah hitijo za najvišjim ciljem, da bi čimprej dosegli Evropo in Ameriko! Do tja je sicer res še daleč, toda že volja za doseg tega ideala lahko ustvari toliko, da bodo ruski sportniki marsikod po Evropi vzbujali občudovanje. In to tem prej, ker črpa moči iz bogatega vira svežih sil svojega milijonskega naroda!

Športni drobiž

Kdo bo organiziral XII. olimpijado?

Za organizacijo XII. olimpijade l. 1940 se najbolj potegujeta Japonska in Italija, tako da bi bila bodisi v Tokiu ali pa Rimu. Po francoskih virih se je mednarodna lahkotletska zveza na letošnjem evropskem prvenstvu v Turinu odločila, da bi podpirala italijanski predlog. Ker bi bile z izvedbo takšne svetovne sportne prireditve daleč na vzhodu združene velike težave, ima italijanska ponudba že samo zaradi tega precej nade na ugodno rešitev.

Za olimpijado je povsod veliko zanimanje

Glasovi o vedno živahnejših pripravah po vseh državah za XI. olimpijado se množe iz dneva v dan. Izmed prijavljenih 41 narodov so dozdaj preklicali prijavo Palestinci iz razloga, ker so šele pred kratkim ustanovili splošno olimpijsko organizacijo in v tem stadiju njihovi sportniki za udeležbo na olimpiadi ne pridejo v poštev. — Od povsod drugod pa prihajajo vesti o ogromni udeležbi. Tako pripravljajo Švicarji za Garmisch 50 do 60, za Berlin sam po 150 do 160 tekmovalcev. Tudi Fince bo približno toliko, od tega dobrih 30 za zimske panoge. Najbolj velikopotezno se širi propaganda za olimpijado po Ameriki, kjer hočejo kljub ogromni udeležbi zbrati vsa sredstva za financiranje odprave — brez vladne pomoči. Pri tem je najbolj presenetljivo, da računajo za udeležbo posameznika okroglo 600 dolarjev stroškov. Vsekakor vsote, s katerimi se lahko »poigrava« samo dolarja! — Mnogo se po-

svetu govori tudi o udeležbi Rusije, kar je pa glede na to, da soveti še nimajo svojega olimpijskega odbora in torej tudi niso včlanjeni v mednarodni olimpijski organizaciji, še precej dvomljivo. Škoda bi bilo, če bi jih ne videli v Berlinu, ker se da po skromnih vestih, ki prihajajo o njihovem sportnem pokretu, z gotovostjo sklepati, da bi ne bili med zadnjimi... In Slovonom nam tako manjka takšnih!

Finančni polom v Turinu

Stvar je nekoliko zastarela, toda še zmerom vredna zabeležbe. Prva evropska lahkotletska prvenstva, katerih organizacija je sama od sebe prevzela Italija, so prinesla italijanski lahkotletski zvezi in njenemu poroku, mestu Turinu, velik finančni neuspeh. Za dogodek je bilo mnogo drage reklame in tudi 100 atletov je prišlo v Turin na prirediteljeve stroške. Italijani tudi pri ostalem niso štedili in tako srečno dosegli in celo nekoliko prekoračili proračunanih 300.000 lir. Dohodki, s katerimi so v glavnem računali po tridnevnem rekordnem obisku, so bili strašno borni. Prva dva dneva je prišlo na stadion komaj po 30.000, zadnji dan pa tudi ne več kot 15.000 gledalcev, dasi je bil stadion pripravljen za štirikrat toliko oseb. Zdjaj je račun že lahek, primanjkljaja je okroglo četrty milijona lir, ki ga mora po najboljši volji spraviti s sveta turinska mestna občina.

Nogomet ima največ prijateljev — v Angliji

Anglija, ki ima še zmerom eno najmočnejših nogometnih moštev na svetu — to vedo v zadnjem času prav dobro Italijani — beleži na svojih igriščih tudi rekordne številke obiska, ki jih drugod ni mogoče niti primerjati z njimi. Dosedajni rekord po obisku je dosegla lanska tekma med Škotsko in Anglijo, na kateri ni bilo nič manj kot 136.259 uradno štetih gledalcev. Prav tako bajno število izkazuje pokalna tekma med Bolton Wanderersom in Westhamom leta 1923, ki jo je gledalo 126.047 oseb. Prav lepe dohodke je morala vreči tudi finalna tekma za škotski pokal leta 1928 (Rangers: Celtic) s 118.115 gledalci. V denarjih izražene bi te številke spravile ob dobro voljo blaginjke vseh nogometnih klubov po svetu.

V Jakopičevem paviljonu

je včeraj razlagal g. dr. Stelc o razstavljanih umetninah dvojice Oeltjen. Pozornemu poslušalstvu je razvil zanimivo pot, ki jo ima za seboj Jan Oeltjen, tako z deli, ki niso na ogled na razstavi, kakor z deli, ki so razstavljena. Razložil je njegovo veliko kompozicijo Vstajenje Kristovo in njeno navezal na Vstajenje slovitega Grünwaldta, s čimer je podal zvezo z njegovo tvorbo, ki jo je v obilnih primerih razstavil v Ljubljani; tako njegov odnos do nature same na sebi, kakor nature kot okolice v zvezi s človekom. Na eksponatih v razstavi, oljnih slikah, akvarelih in lesorezih je usmeril Oeltjenovo umetnost v pravec, ki ga karakterizira duhovno preokupacija. Plastiko Elze Oeltjen je karakteriziral s tem, da umetnika ustvarja svojo plastiko od znotraj na ven, kar daje likom individualno intimnost, ki odseva tudi iz njenih risb v črni in v barvastem načinu. Dasi je njena kolekcija, nasproti izvršenim aplikativnim nalogam po Nemčiji, v razstavi maloštevilna, kaže razstavljani material svojevredno obravnavanje predmeta. Razstava je one vrste, ki s svojim umetniškim nazorom veže in odpira pogled na obširnost umetniškega izraza.

HARODNO GLEDALIŠČE U

REPERTOAR

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek, 21. januarja: zaprto.

Torek, 22. januarja: Vihar v kozarcu. Gostovanje v Celju.

Sreda, 23. januarja: Siromakovo jaguje.

Red C.

Četrtek, 24. januarja: Ob 15. uri Hlapci.

Djaskova predstava. Cene od 5—14 Din.

Petek, 25. januarja: Matiček se ženi. Red Četrtek.

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek, 21. januarja: zaprto.

Torek, 22. januarja: stiri grobnari. Red B

Sreda, 23. januarja: Trubadur. Red Sreda.

Četrtek, 24. januarja: Manon. Gostovanje

tenorista Alfreda Piccaverja. Izven.

Petek, 25. januarja: zaprto.

Ponovno opozarjamo na slavnega gosta v naši operi. V četrtek bo nastopil v operi »Manon« Alfred Piccaver, eden najslavnejših tenoristov sedanje dobe. Predprodaja vstopnic je že pri dnevi blagajni v operi. Opozarjamo, da gostuje g. Piccaver samo enkrat v naši operi. Predstava je izven, cene zvišane »perne«.

Abonente reda Četrtek opozarjamo, da bodo imeli zaradi gostovanja Alfreda Piccaverja ta teden za svoj red predstavo v petek 25. t. m. v drami.

Ponovno opozarjamo na današnje predavanje v Hubadovi pevski dvorani. Gospod stolni dekan dr. Franc Kimovec bo govoril o orglah in posameznih spremenihi, g. mons Stanko Premr pa bo preludiral z uporabo posameznih spremen in vseh močih zvez do polnega igranja na novih orglah Glasbene Maticice. Poučno predavanje, ki mora biti pač za vsakega zelo zanimivo, se začne točno ob 20. uri, na kar še prav posebno opozarjamo.

Zlat možki prstan se je izgubil. Pošten najdliti naj ga odda proti nagradi na policiji.

Kapital

Seveda 1 Din davek 2 Din

za 500 ali daljše časovno

5 Din Najmanjši znesek

17 Din

Knjžice

Ljubljanske mestne hranilnice, s vlogo do 35.000

ali manj kupim proti ta

kupljeno plačilo — Po

nudbe na oglašni odtelek

»Jutra« pod »Ljubljanka«

1149-16

za usrehom

zanje kdor se ob vsaki

ki prikliti postuže

»Jutrovez«

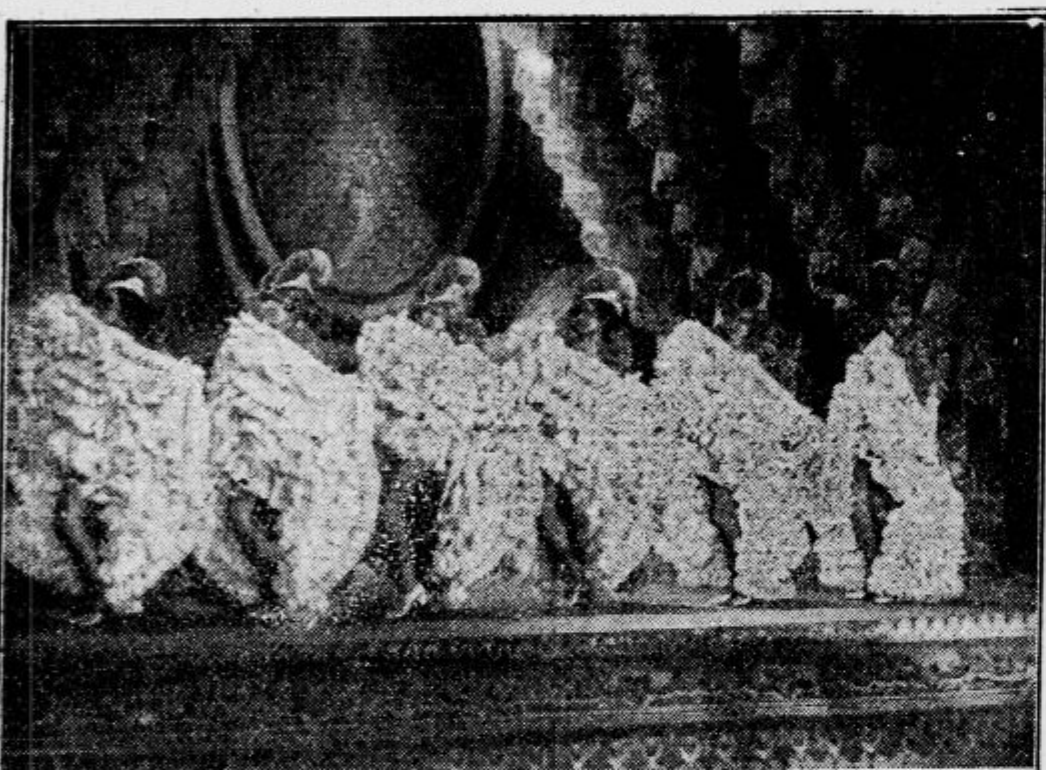
nalega oglašnika!

Kupujte domače blago!

TEDEN DNI FILMA

Na levi: Martha Eggerthova v glavni vlogi pevke Silve Varescu
Na desni: Nov prijazen obrazek v filmu — Inge Listova igra vlogo Stazike v »Knežnji čaršava«

Levo: »Revijski okrog 1910« — eden najzanimivejših prizorov
Desno: Cigani seveda ne manjkajo. Ampak v tem filmu jih bo prijetno poslušati

Da bo spet nekaj vesele izpremembe, dobimo v Ljubljano film po znani operi Knežinja čaršava. Film je lepo uspel. In dejanje je za ta čas prikladno. Na drsališču spoznamo dobre znance: prva je lepa subreta Silva Varescu, vanjo se na prvi pogled smrtno nevarno zaljubi princ Wey-

lersheim, že dolgo časa je nesrečno zaljubljen gospod Boni, povsem drugega značaja in nature je pa uravnoteženi stari grof Feri. Te vloge igrajo: Marta Eggerthova, znani tenorist Hans Sönnker, vedno zabavni Paul Kemp in pa še en Pavel, — nu, kdo drugi kakor Hörbiger.

Zasedba je torej res imenitna in že s tem je bil filmu zajamčen uspeh. Dobra, duhovita pa je tudi Jacobyeva režija, glasba je znana dovolj in tako je film pri vseh svojih čedni dolžini (2793 metrov, 10 dejanj) vendarle kratek. Morda ga pa pojde kdo dvakrat pogledat.

Žena v sodobnem svetu

„O psihologiji ženske emancipacije“

Plato pravi v 5. knjigi »Politeie« na usta Sokratova: »V državni upravi, moj prijatelj, ni torej opravila, ki bi ga morala opravljati žena kot žena in moški kot moški; nasprotno — naravne sposobnosti so na isti način razdeljene med oba spola in zato ima žena prav tako kakor moški pravico na vsa opravila; pri vsem tem pa je ženska manj trdna kakor moški... Tudi med ženskami je torej ena sposobna za čuvajno (vladarsko, državniško) službo, druga pa ne. In ali nismo pri izbiri mož, ki so sposobni za čuvajno službo, prav tako ocenjevali njihove naravne sposobnosti?«

To naziranje, na katerem je v bistvu osnovana težnja žen-emancipirank, se nikakor ne križa z izjavo istega misleca, ki pravi v svojem simpoziju na usta Aristofanov: »Ker se je po delitvi prvotno enotnega tretjega spola razdelila tudi narava na dvoje, se je zbudilo v vsakem človeku hrepenenje po svoji lastni drugi polovici. In obe polovici sta se objeli z rokami in sta hoteli zopet zrasti v eno.«

Nesteto resničnih zgledov iz življenja priča, da je v ženski težnja po osamosvojitvi in enakopravnosti lahko prav tako močna kakor »hrepenenje po svoji lastni drugi polovici«. Med ženami, ki se bore za žensko emancipacijo, je morda več poročenih žen kakor samskih. Očitek, da so to samo zagrenjene žene, ki so same razočarane in so morda druge razočarale, ne more držati, ker za koristi drugih se more potegovati le tisti, ki je sam srečen in zadovoljen. Samo zadovoljstvo je tisti duševni vir, iz katerega morejo črpati tudi drugi. Ko je potovalec voditeljica svetovnega ženskega gibanja gospa Ashby po Jugoslaviji, je bilo ganljivo videti kako priščno je bilo svidenje s sinom in možem, ki sta ji prišla nasproti do Jesenice — iz Anglije. Gospa Ashby, po poklicu profesorica, je nastopala kot borilka za ženske pravice že s 17. leti in vendar je to ni oviralo, da si ne bi poiskala moža, s katerim živi naj srečnejše življenje.

Toda to niso znanstveni dokazi, to je samo življenje. G. P. avtor članka »O psihologiji ženske emancipacije« v zadnji ponedeljski izdaji »Jutra« skuša dokazati na podlagi psihološke analize, da je vse žensko stremenje po enakopravnosti z možem, po enaki izobrazbi in enakem udeleževanju prav za prav iztirjenje prave ženske nature: »Dočim se pri moškem človeku uporabljajo vse neiztrošene nagonne sile za ustvarjanje višjih kulturnih dobrin ima zmoglost sublimiranja pri ženi druge smeri. Produktivnost moškega, ki se izraža v njegovih duhovnih in socialnih delih, se kaže pri ženi v ožjem spolnem življenju, v produkciji otroka...

Ali v dobi pubertete izvrši v dekletu živna odločitev v smeri identifikacije z materjo, tedaj se oblikuje v dozorelem dekletu specifični značaj ženskega ideala... Drugače pa je, ako prevladava v dozorelem dekletu identifikiranje z očetom. V tem primeru postane dekle moško sublimirajoče. V naši dobi se precejčuje moško udeleževanje, znanje. Zaradi tega stremi tudi ženska za tem, da bi zakrila svoje bistvo in da bi čim bolj izrazila svojo moško plat... Stremi za moškimi poklici in hoče biti ravnopravna z njim. Ženski ideal preteklega časa odklanja. Avtor prihaja do zaključka, da leži vzrok tem pojavom pri današnji ženski v njeni psihiki strukturi ter se pri tem opira na ugotovitve dr. Helene Deutsch v njeni knjigi: »Die Psychologie der weiblichen Sexualfunktion«, kjer avtorica razmotriva o seksualni organizaciji žene in njenem libidinoznem razvoju ter zlasti poudarja važnost generativnih procesov, ki tvorijo jedro psihičnega življenja spolno zrele žene. Ugotavlja, da je glavni izvor konfliktov v »moškem kompleksu« žene, ki tvori sestavni del njene psihične strukture in samo v premaganju tega moškega kompleksa leži »usoda žene v smislu psihičnega zdravlja in največje možnosti sreče«.

Po teh trditvah torej žena, ki »stremi za moškimi poklici in hoče biti ravnopravna z njim« v smislu psihološke analize ni premagala moških tendenc ter ne more biti »psihično zdrava«. Kakor že omenjeno: vsakdanji zgledi dokazujejo pogošenost generaliziranja takih ugotovitev, izjeme pa se najdejo seveda povsod, med moškimi in ženskami. Prav tako spadajo med izjemne primere tisti moški, ki sublimirajo svoje »neiztrošene nagonne sile za ustvarjanje višjih kulturnih dobrin«, in katerih produktivnost se javlja v duhovnih in socialnih delih. Ali niso tudi med moškimi, prav tako kakor med ženskami, taki primeri tako redki, da v resnici ne more nihče, ki pozna življenje in ljudi, ne pa samo posameznike in sivo teorijo, graditi na teh primerih svoje zaključke in nazore o važnih socialnih in psiholoških vprašanjih? Ali ne izživlja večina moških svoje odvisne sile po gostilnah in kavarnah ter pri sportu in nekateri še v borbi za vsakovrstna korita? Ali ni večina »socialnega in nacionalnega« dela za narodov blagor in po raznih organizacijah slabše ali bolje prikrit koritarstvo? V resnici, tako ženska svojih nagonov ne sublimira, že zato ne, ker ji moški ne da, da bi v javnosti mogla kaj pomeniti.

Popolnoma pogošeno je, tako važen problem kakor je žensko emancipacijsko gibanje, gledati in motriti v prvi vrsti s psi-

hološkega vidika in to še celo z vidika psihološkega. Čisto gotovo ne gre podcenjevati vrednosti psihološke, ki bo gotovo pripomogla, da se otresemo farizejstva zlasti pri ženski vzgoji, posebno kar se tiče spolnih zadev, da v tem pogledu prenehamo s pretvarjanjem in potvarjanjem pojmov o spolni čistosti in poštenosti ter da se ne strašimo spoznati prave vzroke raznih živčnih obolenosti pri ženskah in pri moških. V tem pogledu ima avtor gotovo prav, ko se pridružuje Freudu, »da je treba dejstvo intelektualne inferiornosti mnogih žen pripisati onemu oviranju mišljenja, ki je potrebno za zatiranje spolnosti. Prepoved mišljenja o spolnih stvareh.«

Toda žensko emancipacijsko gibanje je v prvi vrsti socialen pokret, ki ima svoje vzroke v razvoju gospodarstva, zato ga je treba motriti pred vsem s sociološkega vidika.

Avtor pravi o današnji ženski (seveda emancipiranki): »Ženski ideal preteklega časa odklanja. Povsem točno. Toda ne v sled psihične obolenosti, temveč pod pritiskom razmer. Mogoče izpremembe socialne organizacije so povzročile tudi temeljno izpremembo ženskega življenja: prejšnja gospodinja je postala mežnarska delavka. Nikakor ne moremo trditi, da bi bila v prvi vrsti vzrok tej izpremembi ženska težnja po novi zaposlitvi, po novi življenjski vsebini, ki jo daje delo, ali pa emancipacijska kaprica, kakor se blagovolijo izražati naši fašistični navdahnjeni gospodje stvarstva. O pretežni večini žen to naziranje nikakor ne velja. Če, in kjer so sovplivali psihološki motivi, pomenijo prav malo sprico gospodarskega pritiska, ki ga je žena čedale bolj čutila na lastni koži. V Nemčiji so l. 1928, torej še preden se je kriza prav pričela, statistično dokazali, da je šlo 56 odstotkov poročenih žen zato v službo, ker so postali njihovi možje brezposelni. Isto je ugotovila tudi tajnica urada za žensko delo pri avstrijski delavski zbornici, Käthe Leichter, ki je razpustila 1320 industrijskim delavkam vprašalno poljo, kjer naj med drugim navedejo tudi vzrok, čemu služijo 95,4 odstotkov žen je odgovorilo da bi veliko raje ostale doma, ko bi jih potrebe ne sillele k delu. Iz potrebe pa služijo vse, pri polovici od njih so brezposelni njihovi možje.

Toda najbrž oni, ki so proti ženski gospodarski osamosvojitvi, ki je bistvo emancipacijskega gibanja, ne odklanjajo ženskega dela po tovarnah in rudnikih, čeprav to je delo najbolj naporno in ženskemu organizmu najbolj škodljivo. To delo, kakor je videti, povsem radovoljno prepuščajo ženskam in ga najbrž ne prištevajo v kompleks »moškega udeleževanja«. Sem spada samo socialno bolj upoštevana in bolj plačana mesta ženska sme postati de-

lavka v kemični tovarni, če pa hoče postati inženjer kemije, je to nevarno za njeno »psihično zdravje«. Zato se pa rekrutirajo antifeministi samo iz vrst intelektualcev, ki se bore za boljša mesta. Med kmeti in delavci ni antifeministov.

Problem ženskega dela ni mogoče spraviti s sveta, ker danes mora ženska delati, če hoče živeti in pa dela in skrbi za družino prav tako kakor moški, hoče imeti tudi iste pravice, isto odločujočo besedo v javnem življenju. To je v bistvu temelj ženske emancipacije. To so seveda za nekatere prenapete zahteve in proti tistim je bil naperjen v članku »Ženska emancipacija in ženske službe« stavek o ženah, ki ne znajo in ne smejo misliti. Kajti v resnici je mnogo žen ki ne smejo in zato tudi ne znajo misliti s svojo glavo, ker jim to branijo razni predsodki — včasih pa tudi moške. Kako pa moški cenijo in »iščejo« mater v ženski, pa vedo najbolj tiste ženske, ki jih taki častilci matere v ženski zapuste čim zanosijo. A. V.

Mara Ivanova Tavčarjeva

Vprašal me je nedavno neki naš odličnjak: »Kje pa je sedaj tista Tavčarjeva, ki je pisala nekoč tako lepe pesmi?« Kje? In tako me vprašajo tudi drugi starejši ljubitelji poezije. Človek, ki je slišal slavca v pomladni noči, ga ne pozabi nikdar več. In tudi mi nismo pozabili nje, ki je pela v svoji mladosti tako lepo, da so jo nazivali Belokrajčica »belokrajnski slavček«. Tedaj je službovala Mara Ivanova kot učiteljica v Petrovi vasi pri Črnomlju.

Njeni najlepši spisi in najlepše pesmi so iz Petrove vasi. Tu je opazovala belokrajnske običaje in se vtopila v belokrajnsko govorico ter spoznala mehko, bajno, verno belokrajnsko ljudstvo, ki se zrcali posebno iz spisov »Baba na Sreblah« in »Božične povesti«.

Mara Ivanova Tavčarjeva se je rodila v Vipavi 19. januarja 1885. leta šolala se je v Ljubljani. Službovala je na mnogih šolah, najdalje v Petrovi vasi, kjer je stopila zaradi nezdravja zdravja v pokoj.

Prvi spis — humoresko — »Prisega in dvoboj pri ljubljanskih lintvernihi« je objavil »Slovenski Narod« l. 1905. Od tedaj jo srečujemo po vseh naših listih. Njene pesmi in črtice so prinašali: »Dane«, »Domači prijatelji«, »Jadranske«, »Jutro«, »Ljubljanski Zvon«, »Lovec«, »Ose«, »Rdeči Prapore«, »Slovenski dom«, »Slovenska gospodinja«, »Slovenski Narod«, »Slovenska žena«, »Učiteljski tovariši«, »Učiteljski list« in »Zvonček«. Ponatise sta objavila ameriška lista »Glas Naroda« in »Ave Maria«.

Mara Ivanova Tavčarjeva je lep pisateljki talent. Njen jezik je prozen, njeni

motivi povsem izvirni, polni svežosti in zdravega humora. Njene pesmi so melodiozne, tako globoko občutene, da se ti vtisnejo za vedno v spomin. Zadnja leta molči. Govorila sem z njo; preselila se je v Ljubljano. Še vedno so njena cvetoča polja, še vedno njene rosne dalje, še vedno čuti bolj kakor drugi za svoj narod, še vedno piše in poje, a le za sebe, saj ne more drugače.

»Komur duh sem pevski vdihnil, z njim sem dal mu pesmi svoje.«

Žrtve bede in terorja. V letu 1934, je izvršilo v Nemčiji 22.000 oseb samomor, kar je potrdil tudi Hitler v svojem govoru o zimski pomožni akciji. Samomorji so bili izvršeni iz naslednjih vzrokov: v 8000 primerih je vzrok gospodarska beda, v 3600 primerih strah pred mučenjem v zaporih, 5748 kot Judje in nearijci (ker so bili preganjani ali so izgubili možnost eksistence v Nemčiji), v koncentracijskih taboriščih se je umorilo 2700 ljudi.

Reševanje brezposelnosti med ženskami. V Nemčiji so uvedli zakon o »prostovoljnem« delu, ki ga mora vsak mladenič in tudi vsako dekle vršiti po eno leto. To delo obstoja v obdelovanju zemlje, trebljenju gozdov, gradnji cest in mostov itd. Delo je neplačano, delavci prebivajo v posebnih taboriščih, kjer opravljajo vsa gospodinjstva dela dekleta, v kolikor niso zaposlena na polju. Nedavno je pa došlo poročilo iz Hamburga, ki odkriva to idealno občestvo tudi z druge strani: iz tamkajšnjega taborišča je prišlo 300 nosečih deklet, prav tako pa je tudi v drugih taboriščih po 50 do 60 odstotkov nosečih. Morda je tudi to v programu; poleg odprave brezposelnosti še skrb za populacijo.

Ženska volilna pravica na Portugalskem je zelo okrnjena. Voliti smejo samo nekatere ženske skupine, in sicer gospodinjice in voditeljice gospodinjstev imajo pravico voliti v občinske zastope, žene s srednjim in visokošolsko izobrazbo pa v parlament. Torej vidimo, da imajo politične pravice baš tiste žene, ki so politično najmanj zrele, kar so zadnja leta večkrat pokazale. Delavke pa spadajo med brezpravno rajo.

Žene-zdravnice na policijskih uradih v Londonu. Anglija je izdala naredbo, glasom katere se nameščajo na policijskih uradih zdravnice, ki jim je poverjena preiskava ženskih in otroških delikventov.

Na Grškem obljubuje notranji minister, da bo ženskam odvzel pravico, voliti ženske zastopnice v občinske uprave. Za vzrok navaja premajhno zanimanje žensk za javna vprašanja. Feministke se seveda bore proti tej okrnitvi ženskih pravic z vsemi silami, toda kako naj zmaga, če stoji večji del žen — kakor skoro povsod — tudi na Grškem pasivno ob strani.

Iz akvaristovske torbe

Od praživalice do rib

Ko akvariramo po jarkih in bajerjih, zanjamo z mrežo raznovrstne živalce, ne da bi si pri tem kaj mislili, a vendar imamo v mreži čisto doberšen, dasi nepopolen del zgodovine o razvoju živalstva od praživalice pa tja do plazilcev. V vodi, ki odteka skozi ozka okenca mreže, bi našli pod drobnogledom nič koliko praživalice, videli bi papuče, kimajoče zvončke, združaste menjačice, lancentne lepočnice in še kaj. Glavna snov njihovih nežnih teles je prativorivo. In ta snov je temelj vsega organskega življenja na naši obli. — Na kratki vejici, ki smo jo zajeli, zagledamo neko sluzasto snov, presnovodno spužo. Dočim so praživalce enostaničarke, so spuže in vsa ostala bitja v kraljestvu živalstva mnogostaničarke z več ali manj kompliciranim organizmom. — Na vršičku kroša, ki smo ga odrgali z mrežo, opazimo na dolnji strani lista peški podobnega, rjavega, temnoprogastega črva, šeststoročno ploščato pijavko. — Na očrnelem jelševnem listu v kotu mrežice sta dva belkasta ploščata črvička iz roda planaridov, a iz blata viri del trupa rjavorodečega močvirnega črva. Pregledavajuč vsebino blata, smo našli temnorjavo, slepo ličinko potopnega piškurja, koreslja, pezdirka, majhno školjko, postrance, hroščke, polže, na mestu, kjer se voda izteka, maha obupno z repom paglavca, na posevnem delu mreže pa pleza k svobodni majhen pupek.

Kakor znano spadajo ribe v skupino vretenčarjev, torej v skupino onih bitij, ki so svoje mišičevje in organe grupirale okoli tršega ogrodja, ki je v notranjosti telesa. Treba nam bo torej iskati prednike rib med živalcami s tako osovino v notranjosti, ki bi mogla služiti kot temelj bodoči hrbtnici. Pri spužvi pri poljih hroščih in postrancah v mreži ne najdemo nič slničnega, kajti te živalce so si omislile vnanji oklep, zaradi česar se ni pokazala potreba za razvitek notranjega tršega ogrodja. Na zgled, ki ga daje prativorivo samo, kjer je jedro v notranjosti, ne pa na površini, se te živalce niso ozirale, a glavno deblo razvoja živalstva so ozirale, o omenjenega jedra, preko hrbtnih strun in hrustančastih hrbtnic do koščeni in v vsakem pogledu ustrezajočih hrbtnic, vodi k organsko najbolj izpopolnjenim sesavcem; vse pa, kar se oddaja od glavnega debela v ekstremne oblike svoje smeri, je sicer tudi neskončno modro in krasno delo stvarstva, ali višina razvika teh debel zaostaja daleč za glavnim deblom, ki mu načelno tvor. imenovan človek, po našem pojmovanju najsičajnejši proizvod milijone in milijone let trajajočega dela prirode.

Poglejmo sedaj, kako je s črvi v mrežici. Žal so tudi ti brez one telesne osovine, ki naj bi položila temelj bodoči hrbtnici. Morda najdemo v morju kako živalco, ki ustreza našim zahtevam. Nu, sreča nam je bila mila, vlovili smo črva in ribi podobno živalco. Svobodno plava po morju, glava je precej velika, oči ni, trup je podolgovat in malo stisnjen, v notranjosti pa opazimo z veseljem opazujemo misleč, da smo našli začetek vretenčarjev ko se nam živalca postavi na glavo, pričrviči na dno in sčasoma se pretvori v bradavičastega kozolnjaka, ki spada v red plaščarjev. Zastonj smo se veselili Poljskimo še drugo živalco. In res, v rodu apendikularij nas prijetno iznenadi bitje čezar oblika je čvrsta ob straneh pa stisnena a v notranjosti je močna hrbtnična struna.

Našli smo, kar smo iskali. Da bi dobili slednji člen v verigi razvoja, moramo zapustiti naše širine in se podati k morskim obalam tonlega nasu. V pesku zarita živi tam 4 do 5 cm dolga, malo črva malo go-

Pri zapeki, krvnem prenapolnjenju trebuha, kongestijah, bolečinah v kolkih, živcih, bolečinah v boku, zasoplenosti, hudem srčnem utripanju, migreni, šumenju v ušesih, omotici, nobitosti, povzroči naravna »Franz Josefova« grenčica izdatno izpraznjenje črevesa in osvoboditev od občutkov tesnobe. Mnogi zdravniki uporabljajo »Franz Josefovo« vodo tudi pri nadlogah klimakterialne dobe z največjim uspehom. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Iemu polžu podobna živalca. Od strani pogledan je pa trup lancetne oblike in ob straneh stisnjen. Sprejaj, kjer bi morala biti glava, je trup sicer zašiljen, glave in oči pa ni, samo usta so na desni strani in obdana s tenkimi brki. Trup je pokrit s površnico, lusk ni, šiljasti rep pa obdaja nizka plavutna mreža. Končin ni. V notranjosti je pa čvrsta hrbtnična struna, nad njo hrbtnjača, zatem blizu gobčka skrzno črevo, ki se nam vidi kakor obloženo z mrežico in nas spominja na dihalni organ razvitega kozolnjaka, čigar ličinko smo omenili malo prej. Voda prihaja skozi usta in izhaja skozi luknjico na trebuhu. Srca ni. Zanimivo je, da ima škrgounica ravno taka izločala kakor — deževnik! Pradedi škrgounic so tvorile most k ribam. Znanost vidi v škrgounicah prve vretenčarje, uvrstila jih je pa med plaščarje in ribe. Po vsej priliki so živele že v kambriju, kajti v mlajših kambrijskih plasteh se pojavljajo že oblostnec podobne ribe (piškurji). Oblostnice zavzemajo najnižjo stopnjo med ribami, imajo pa hrustančasto hrbtnico, a v naši mrežici imamo njih zastopnika. V siluro so se razvile ribe raznih oblik. Devonska morja so oživljali morskimi somi, skati, čijih hrbet in trebuh se je raztegnil v širino, sklenoluskavke s sklenino na luskah odnosno na telo pokrivajočih ploščah in ribe pljučarice. Vsem tem je bilo okostje hrustančasto, le deloma poapneno. V naslednjih tvorbah in dobah so se razvile ribe v raznih smereh do največje raznolikosti. Ogrodje je postalo pri mnogih trše, kakor je pri današnjih ribah kostnate, katerih zastopnika se prematava v naši mrežici v obliki koreslja in pezdirka. Pljučarice, o katerih smo govorili, dihaajo s škrgami, pa tudi s pljuči, podobne so pa krkonom. Doko n. pr. je podoben močeraču, končine (4) so pa v obliki na koncu zašiljenih debelejših somskih tipalk. Baranuda sliči po glavi žabi, kuščerici, želvi in močeraču, a končine so na pol plavuti, na pol noge. Brazilska pljučarica je pa kačastega trupa, jegulji podobna. Telo pljučaric je pokrito z lukami. Nekatere vrste so v stanu, da žive dalje časa brez vode.

Po vsem tem je razumljivo, da so predniki teh rib položili temelj naslednji stopnji vretenčarjev, torej dvoživkam, od katerih sta zastopana v naši mrežici žaba v obliki paglavca in pupek. Zatem sledi v razvoju plazilci in ptice slednje pa sesalec. Mnogo rib iz prejšnjih dob je seve že izumrlo. Zanimivo je, da so ribe iz terciara podobne današnjim kljub nekaj milijonom let ki so od tedaj pretekla. Kar nam je dokaz, da deluje mati priroda polagoma. Previdna je in nikdar se ne prenamigla. Klimatske spremembe kakor n. pr. razne ledene dobe niso morda nastopile kar čez noč, le polagoma se je ozračje ohladilo po preteku mnogih tisoč let in mnoge živali so se prilagodile kakor nastopajočemu mrazu tako tudi vračajoče se toploti. To pa kar se ni moglo prilagoditi, je utrpelo mati priroda, kajti velepotepna je: kakor v ustvarjanju tako tudi v uničevanju.